

Gift mot sin vilja

& Sexuell Exploatering av Barn

Lagstiftning

ECPAT Sverige

Barnsexhandel

= kommersiell sexuell exploatering av barn

- Barnsexturism = kommersiellt sexuell utnyttjande av barn i samband med resande
- Barnpornografi = dokumenterade sexuella övergrepp på barn
- Människohandel med barn i sexuella syften, s k trafficking
- **Andra former av sexuell exploatering, inkluderar barnprostitution & barnäktenskap**

ECPAT

**End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking in
Children for Sexual Purposes**

ECPAT International

www.ecpat.net

ECPAT Sverige

www.ecpat.se

Barnäktenskap

- Statistik svårtillgänglig
- Globalt problem

INTERNATIONELL RÄTT

Internationell rätt

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- Europakonventionen
- FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
- Barnkonventionen

Barnkonventionen

- 1989 (Sv 1990)
- 193 stater
- Artikel 34, Artikel 35 om sexuell exploatering och människohandel
- Artikel 24
- Barnrättskommittén
- Tilläggsprotokoll – försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi
- Inget uttryckligen om barnäktenskap

- 41 'sak'artiklar
- 4 huvudprinciper
  - Icke-diskriminering (art 2)
  - Barnets Bästa (art 3)
  - Överleva, leva, utvecklas (art 6)
  - Uttrycka sina åsikter
- Alla samhällen, oavsett religion, kultur, särdrag
- 18 år
- Inga enskilda klagomål
- Specialrapportörer

Artikel 34

FN:s Konvention om barnets rättigheter

Konventionsstaterna åtar sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta ändamål skall konventions-staterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra

- (a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling;
- (b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet;
- (c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material.

Barnkonventionen artikel 24

- Art. 24 Hälsa- och sjukvård
- 1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.
- 2. Konventionsstaterna skall sträva efter att till fullo förverkliga denna rätt och skall särskilt vidta lämpliga åtgärder för att,
  - (a) minska spädbarns- och barnadödligheten;
  - (b) säkerställa att alla barn tillhandahålls nödvändig sjukvård och hälsovård med tonvikt på utveckling av primärhälsovården;
  - (c) bekämpa sjukdom och undernäring, däri inbegripet åtgärder inom ramen för primärhälsovården, genom bl a utnyttjande av lätt tillgänglig teknik och genom att tillhandahålla näringsrika livsmedel i tillräcklig omfattning och rent dricksvatten, med beaktande av de faror och risker som miljöförstöring innebär;
  - (d) säkerställa tillfredsställande hälsovård för mödrar före och efter förlossningen;
  - (e) säkerställa att alla grupper i samhället, särskilt föräldrar och barn, får information om och har tillgång till undervisning om barnhälsovård och näringslära, fördelarna med amning, hygien och ren miljö och förebyggande av olycksfall samt får stöd vid användning av sådana grundläggande kunskaper;
  - (f) utveckla förebyggande hälsovård, föräldrarådgivning samt undervisning om och hjälp i familjeplaneringsfrågor.

3. Konventionsstaterna skall vidta alla effektiva och lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa.

4. Konventionsstaterna åtar sig att främja och uppmuntra internationellt samarbete i syfte att gradvis uppnå det fulla förverkligandet av den rätt som erkänns i denna artikel. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

FNs studie om Våld mot Barn (2006)

<http://www.unviolencestudy.org/>

Kvinnokonventionen

1. "Diskriminering"
2. Skyldighet att avskaffa
3. Utveckling, framsteg
4. Tillfälliga åtgärder för jämställdhet
5. Stereotypa roller
6. Prostitution och människohandel
7. Politiskt, offentligt liv
8. Internationellt arbete
9. Medborgarskap
10. Utbildning
11. Arbetsmarknad, -plats
12. Hälsovård
13. Sociala, ekonomiska förmåner
14. Landsbygdens kvinnor
15. Likhet inför lagen
16. Jämst. i äktenskap & familj

Kvinnokonventionen, art 16

• Artikel 16 – Jämställdhet inom äktenskapet och i familjen

1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor i alla frågor som gäller äktenskap och familjeförhållanden samt skall särskilt, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa:

a) lika rätt att ingå äktenskap;

b) Lika rätt att fritt välja make och att ingå äktenskap endast med sitt eget fria och fulla medgivande;

c) lika rättigheter och skyldigheter under äktenskapet och vid dess upplösning;

d) lika rättigheter och skyldigheter som föräldrar, oberoende av civilstånd, i frågor som gäller barnen, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;

e) lika rätt att fritt och under ansvar bestämma om antalet barn och tidsrymden mellan havandeskapen samt att få tillgång till upplysning och utbildning liksom till de medel som erfordras för att kunna utöva denna rätt;

f) lika rättigheter och skyldigheter när det gäller förmyndarskap eller godmanskap för barn, vårdnad om barn och adoption eller liknande, om sådana begrepp förekommer i nationell lag, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;

g) lika rättigheter i personligt hänseende som man och hustru, inklusive rätten att välja familjenamn, yrke och sysselsättning;

h) lika rättigheter för båda makarna i fråga om ägande, förvärv, skötsel, förvaltning, förfogande och avyttring av egendom, vare sig detta sker utan kostnad eller mot vederlag.

2. Barns trolovning och giftermål skall inte ha någon rättslig verkan och alla nödvändiga åtgärder, inklusive lagstiftning, skall vidtas för att fastställa en minimiålder för äktenskap och för att göra officiell registrering av äktenskap obligatoriskt.

Barnkonventionen:

Vilka rättigheter har blivit
kränkta, anser du?

SVENSK LAGSTIFTNING

MOT BARNSEXHANDEL

Svensk lagstiftning

“Områden”

- Civilrätt
- Straffrätt
- Internationell privaträtt
- Relaterade frågor

Relevanta Lagar

Brottsbalken
Äktenskapsbalken
LVU
Socialtjänstlagen
M.fl

Svensk lagstiftning

- **Brottsbalken**
- Att tvinga någon till äktenskap
  - Särskild straffbestämmelse saknas
    - Tvångsäktenskap
    - Barnäktenskap
- Sexualbrott
- Människohandel
- Olaga tvång, olaga frihetsberövande, olaga hot
- Grov fridskränkning, m.fl.
- “Dubbel straffbarhet”

Människohandel

- Brottsbalken
- 4 kap, 1 a § Den som, i annat fall än som avses i 1 §, genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant **otillbörligt medel** rekryterar, transporterar, överför, **inhyser eller tar emot en person** i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella **ändamål**, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för **människohandel** till fängelse i lägst två och högst tio år.
- Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år döms för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts.
- Är ett brott som avses i första eller andra stycket mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år. Lag (2010:371).

Misshandel

- Brottsbalken
- 3 kap, 5 § Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för **misshandel** till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

Olaga tvång

- Brottsbalken
- 4 kap, 4 § Den som genom misshandel eller eljest med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar annan att göra, tåla eller underlåta något, dömes för **olaga tvång** till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan övar tvång genom hot att åtala eller angiva annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande, dömes ock för olaga tvång, såframt tvånget är otillbörligt.
- Är brott som avses i första stycket grovt, dömes till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen innefattat pinande till bekännelse eller annan tortyr.
- *Olaga hot -4 kap 5 §*

Grov fridskränkning

- 4 kap, 4 a § Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för **grov fridskränkning** till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.
- Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall i stället dömas för **grov kvinnofridskränkning** till samma straff. Lag (1999:845).

Förberedelse, stämpling

- 23 kap, 2 § Den som, med uppsåt att utföra eller främja brott, 1. tar emot eller lämnar pengar eller annat som betalning för ett brott eller för att täcka kostnader för utförande av ett brott, eller 2. skaffar, tillverkar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott, skall i de fall det särskilt anges dömas för **förberedelse** till brottet, om han inte gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.
- I de fall det särskilt anges döms för **stämpling till brott**. Med stämpling förstås, att någon i samråd med annan beslutar gärningen eller att någon söker anstifta annan eller åtar eller erbjuder sig att utföra den.
- Straff för förberedelse eller stämpling skall bestämmas under den högsta och får sättas under den lägsta gräns som gäller för fullbordat brott. Högre straff än fängelse i två år får bestämmas endast om fängelse i åtta år eller däröver kan följa på det fullbordade brottet. Om faran för att brottet skulle fullbordas var ringa, skall inte dömas till ansvar. Lag (2001:348).

Människohandel och barnäktenskap?

- SOU 2008:41
- *Föreslog* straffbestämmelse om barnäktenskap, men ingen om tvångsäktenskap
- **Gick inte igenom**, utreds vidare...

Utreds vidare nu

- Vilka drabbas, bakgrund till förekomsten, omfattning av tvångs- och barnäktenskap
- Översyn över all relevant lagstiftning
- Föreslå åtgärder för ett förstärkt skydd mot tvångs- och barnäktenskap
- Uppdraget redovisas maj 2012.
- (Dir 2010:54)

Svensk lagstiftning

- → Äktenskapsbalken
- Att gifta sig
- Om man är under 18 år
- Om giftemål ägt rum i ett annat land
- “Fullmaktsäktenskap”

Äktenskapsbalken

- 4 kap, 2 § Vid vigseln ska de som ingår äktenskap vara närvarande samtidigt. De ska var för sig på fråga av vigselförrättaren ge till känna att de samtycker till äktenskapet. Vigselförrättaren ska därefter förklara att de är makar. ...

Äktenskapsbalken

- 2 kap
- Äktenskapshinder
- 1 § Den som är under 18 år får inte ingå äktenskap utan tillstånd av myndighet som anges i 15 kap. 1 §. Tillstånd får meddelas endast om det finns särskilda skäl. Lag (2004:142).

Äktenskapsbalken

- 15 kap. Ärenden om äktenskaps ingående
- 1 § **En ansökan om tillstånd till äktenskap** enligt 2 kap. 1 eller 3 § prövas av länsstyrelsen i ett län där en sökande är folkbokförd. Saknas en sådan behörig länsstyrelse prövas ansökan av Länsstyrelsen i Stockholms län.
- I ärenden som rör underårig skall länsstyrelsen bereda den underåriges vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det kan ske. Yttrande samt de upplysningar som kan vara av betydelse för frågans bedömning skall inhämtas från socialnämnden i den kommun där den underårige är folkbokförd eller, om den underårige inte är folkbokförd här i landet, i den kommun där han eller hon vistas. En annan socialnämnd som har tillgång till upplysningar som kan vara av betydelse i frågan är skyldig att lämna sådana på begäran av den socialnämnd som skall yttra sig. I ärenden som rör halvsyskon skall länsstyrelsen inhämta yttrande från Socialstyrelsen.
- Ett beslut att tillåta en underårig att ingå äktenskap får överklagas av den underåriges vårdnadshavare. Lag (2004:142)

Äktenskapsbalken

- 5 kap, 5 § En make har rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid om det görs sannolikt att maken har **tvungats att ingå äktenskapet eller om maken har ingått äktenskapet före 18 års ålder utan behörig myndighets tillstånd**. Om äktenskapet har ingåtts trots att makarna är släkt med varandra i rätt upp- och nedstigande led eller är helsyskon, har var och en av makarna rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid. Detsamma gäller om äktenskapet har ingåtts trots att någon av makarna redan var gift eller partner i ett registrerat partnerskap och det tidigare äktenskapet eller partnerskapet inte har blivit upplöst.
- Föreligger tvegifte, har var och en av makarna i det tidigare äktenskapet rätt att få detta upplöst genom äktenskapsskillnad utan föregående betänketid. Detsamma gäller om partnerskap registrerats trots att någon av partnerna då var gift.
- I de fall som avses i första stycket kan talan om äktenskapsskillnad föras även av allmän åklagare. I de fall som avser äktenskap som ingåtts av underårig är socialnämnden i den kommun där personen är folkbokförd eller, om personen inte är folkbokförd här i landet, i den kommun där han eller hon vistas skyldig att på begäran lämna yttrande samt de upplysningar som kan vara av betydelse för frågans bedömning till åklagaren. En annan socialnämnd som har tillgång till upplysningar som kan vara av betydelse i frågan är skyldig att lämna sådana på begäran av den socialnämnd som skall yttra sig. Lag (2004:142).

Erkännande av äktenskap ingångna i utlandet

- 8 a § Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige
- 1. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits **hinder mot det enligt svensk lag** och minst en av parterna var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige, eller
- 2. om det är sannolikt att det har ingåtts under **tvång**.
- Vad som sägs i första stycket gäller inte om det finns särskilda skäl att erkänna äktenskapet. Lag (2004:144).

Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, 1904:26.

Socialtjänstlagen

1 kap Socialtjänstens mål

2 kap Kommunens ansvar

3 kap Vissa uppgifter inom Socialtjänsten, mm.

5 kap Särskilda bestämmelser för olika grupper

11 kap Handläggning av ärenden

14 kap [Missförhållanden]

Socialtjänstlagen 1 kap, 1 §

- **1 kap. Socialtjänstens mål**
- 1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas - ekonomiska och sociala trygghet, - jämlikhet i levnadsvillkor, - aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.
- Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.
- 2 § När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till **barnets bästa** kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.

Lag om vård av unga

Inledande

- 1 § Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom skall göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Insatserna skall präglas av respekt för den unges människovärde och integritet. Den som är under 18 år skall dock beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.
- Vård med stöd av 3 § får även beredas den som har fyllt 18 men inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.
- Vissa andra åtgärder får vidtas utan samtycke enligt 22 och 24 §§.
- Vid beslut enligt denna lag skall vad som är bäst för den unge vara avgörande.
- Den unge skall få relevant information och hans eller hennes inställning skall så långt möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad. Lag (2007:1312).

Lag om vård av unga

Beredande av vård

2 §

Vård skall beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något **annat förhållande i hemmet** finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Lag (2003:406).

+ Socialstyrelsens Allmänna Råd (SOSFS 1997:15)

Relaterade frågor

- Barnskyddsutredningen
- Bortförande av barn
- Polisanmälan

Exempel

DISKUSSION

Diskutera

- A. Vad är Barnets Bästa (för A.)?
- B. Hur resonerar ni om Barnkonventionen?
- C. Vad kan ni lära av varandra?

MOT BARNSEXHANDEL

info@ecpat.se

www.ecpat.se